

Etiology of Pathological gambling

แพทย์หญิงทานตะวัน สุรเดชาสกุล

วันอังคารที่ 5 พฤศจิกายน 2545

ในประเทศไทย การเล่นเกมพนัน ส่วนใหญ่ถือว่าเป็นสิ่งผิดกฎหมาย แต่พบว่า มีคนไทยจำนวนไม่น้อย ที่นิยมเล่นเกมพนัน ซึ่งพบในหลายๆรูปแบบ ทั้งในรูปแบบที่ถูกกฎหมาย คือ สลากกินแบ่งรัฐบาล และในรูปแบบที่ผิดกฎหมาย เช่น ในรูปแบบพนันต่างๆ การเล่นไพ่ ไฮโล การเล่นหวยใต้ดิน การเล่นเกมพนันผลของ เกมกีฬาเช่นพนันผลฟุตบอล พนันผลมวย พนันผลการแข่งม้า และการเล่นเกมพนันผลการต่อสู้กันของสัตว์ เช่น การกัดปลากัด การชนไก่ การชนวัว ซึ่งเป็นเกมการพนันที่ทำให้เกิดการทารุณสัตว์ ล่าสุดที่สร้างความรู้สึกหดหู่อย่างมากคือการพนันกัดสุนัข โดยนำสุนัข2ตัวมากัดกัน จนกว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะบาดเจ็บสาหัสปางตาย หรือ เสียชีวิต จึงยุติการกัดและฝ่ายที่มีสภาพร่างกายที่แย่น้อยกว่าเป็นผู้ชนะ

Definition

Pathological gambling เป็น โรคทางจิตเวชในกลุ่ม Impulse control disorders โดยผู้ป่วยมีปัญหาในการควบคุมตัวเอง ไม่สามารถยับยั้งความต้องการ หรือแรงผลักดันที่จะมีพฤติกรรมเล่นเกมพนัน โดยมักมีพฤติกรรมเล่นเกมพนันอย่างต่อเนื่องและเกิดซ้ำแล้วซ้ำอีก แม้ว่าพฤติกรรมนี้จะสร้างปัญหาต่อสถานะทางสังคม สถานะทางการเงิน อาชีพ ครอบครัว และ บุคลิกภาพแก่ผู้ป่วย ก็ตาม

Diagnosis

การวินิจฉัย Pathological gambling ตาม DSM-IV

A. มีพฤติกรรมเกมพนันอย่างไม่เหมาะสมอยู่เป็นประจำ โดยประกอบด้วย ห้าข้อ(หรือมากกว่า)ต่อไปนี้

- 1.หมกมุ่นกับการพนัน (เช่นหมกมุ่นภาพประสบการณ์การเล่นพนันที่ผ่านมาวางแผนการเผชิญ โชคครั้งต่อไป หรือ ครุ่นคิดกับวิธีที่จะได้เงินจากการพนัน)
- 2.ต้องเล่นเกมพนันด้วยวงเงินที่สูงขึ้นเรื่อยๆ เพื่อให้ได้รับความตื่นเต้นตามที่ต้องการ
- 3.ควบคุม ลด หรือ หยุดเล่นเกมพนันไม่ได้ เป็นอยู่เรื่อยๆ
- 4.รู้สึกกระวนกระวายหรือหงุดหงิด ขณะที่กำลังพยายามลดหรือหยุดการพนัน
- 5.เล่นเกมพนันเพื่อหนีปัญหา หรือบรรเทาความไม่สบายใจ (เช่น ความรู้สึกท้อแท้ ผิด กังวล ซึมเศร้า)
- 6.เมื่อเสียเงินจากการพนัน จะกลับมาพนัน ในวันถัดมาเพื่อแก้ตัว(ไล่ตามความสูญเสียของตัวเอง)
- 7.โกหกสมาชิกในครอบครัว ผู้รักษา หรือคนอื่น เพื่อปิดบังระดับความพัวพันของตนกับเรื่องการพนัน

8. เคยทำสิ่งผิดกฎหมาย เช่น หลอกหลวง คดโกง ลักขโมย หรือยักยอก เพื่อให้ได้เงินมาเล่นการพนัน
9. เคยได้รับโทษ หรือความสัมพันธ์กับคนที่สำคัญ การงาน การศึกษา หรือโอกาสในอาชีพเสียไป เนื่องจากการพนัน
10. พึ่งพิงผู้อื่นทางการเงินเพื่อแก้สถานะทางการเงินที่ย่ำแย่อันมาจากการเล่นการพนัน

B. พฤติกรรมการพนันไม่ได้เข้ากับ Manic Episode ได้ดีกว่า

Epidemiology

พบได้ ร้อยละ 2-3 ในประชากรทั่วไป

พบในเพศชายบ่อยกว่าหญิง 2 เท่าขึ้นไป

เพศชายซึ่งมีพ่อที่เป็น pathological gambling และ เพศหญิงซึ่งมีแม่ ที่เป็น pathological gambling มีความเสี่ยงมากที่สุด

พบได้ในสถานะทางสังคมทุกระดับชั้น

อายุที่เริ่มป่วยเป็น pathological gambling เริ่มพบได้ตั้งแต่อายุ 18 ปี และช่วงอายุที่พบว่าป่วยเป็น โรคนี้มากที่สุดคือ 40-50 ปี

การพนันที่ผู้ป่วย Pathological gambling มักนิยมเล่น ในสหรัฐอเมริกา

1. การเล่นพนัน ในบ่อน(casino)
2. สลากกินแบ่ง(lottery)
3. การแข่งม้า

ในประเทศไทยยังไม่มีกรรวบรวมข้อมูลที่ชัดเจนว่าการพนันชนิดไหนเป็นที่นิยมในคนไทยมากที่สุด แต่มีข้อมูลจากทางสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลพบว่า

คนไทยจำนวน 23,700,000คน(35%ของประชากรไทยทั้งหมด) เล่นหวยใต้ดิน

คนไทยจำนวน 21,200,000คน(34.5%ของประชากรไทยทั้งหมด) เล่นสลากกินแบ่งรัฐบาล

และมีข้อมูลจากสำนักวิจัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในเรื่องการเล่นพนันบอลพบว่า

มักพบในผู้ชายเป็นส่วนใหญ่ และ ช่วงอายุที่พบมากที่สุดคือ 15-22 ปี (46.17%) รองลงมาคืออายุ 23-25ปี(36.35%)และมีข้อมูลว่าคนไทยเข้าไปเล่นการพนันที่บ่อนcasino ในประเทศเซมรวันละ 300 คน

Etiology

Biological aspect

Neurobiological theory

1. ความผิดปกติในหน้าที่ของserotonin ในผู้ป่วยชายที่เป็น pathological gamblingคือ

1.1 พบว่า 5-hydroxy indoleacetic acid ซึ่งเป็น serotonin metabolite มีระดับความเข้มข้นต่ำ ทำให้เกิดลักษณะ poor impulse control

1.2 พบมี การตอบสนองต่อ การchallenge ด้วย serotonin ligands ที่ผิดปกติ

1.3 พบมี high response ต่อ meta-chlorophenylpiperazine(drug -high affinity for 5HT1a,5HT1b,5HT2a,5HT2c และ 5HT3 serotonergic receptors)

1.4 พบมีการลดลง ของ peripheral level ของ monoamine oxidase activity เนื่องจาก serotonin ทำหน้าที่ลดลง

1.5 Chronic gambler พบว่า platelet monoamine oxidase(MAO) ซึ่งเป็น marker ของ serotonin activity มีactivityที่ค่อนข้างต่ำ ทำให้เกิดความยากในการ inhibit ความต้องการ

2.พบมีความผิดปกติในระบบ Noradrenaline

2.1พบว่า ความเข้มข้นของ3- methoxy-4-hydroxyphenylglycol(MHPG) ในพลาสมา มีลักษณะเป็นsubnormal

2.2 มีการเพิ่มขึ้นของNEใน urinary output

2.3เนื่องจากมีความผิดปกติ ใน catecholamine metabolism ทำให้ผู้ป่วยมองหา กิจกรรมที่ทำให้NEหลังมากขึ้น ซึ่งเป็นลักษณะกิจกรรมที่ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวอยู่เสมอ และมีความกดดันสูงๆ ซึ่งมีผลกับ NE โดยจะสัมพันธ์กับความกดดัน ที่มากขึ้นขณะเล่นการพนัน

3.มีการเพิ่มขึ้น ของ ระดับ Dopamineและ metabolite ของ Dopamine ใน CSF

4.พบมีการเพิ่มขึ้นของDopamine และ Beta-endorphin ซึ่งเป็นสารที่ทำให้เกิดการactivate ของ mu-opioid receptor เพิ่มขึ้นและเป็นindirect regulatorของ mesocorticolimbic dopamine system ทำให้regulate เพิ่มขึ้น โดยจะพบในขณะที่เล่น Pachinko(gameที่มีpinballและSlot machine)

5. พบในผู้ป่วย Epilepsy

6.Neuroimaging study

6.1พบมีความผิดปกติLimbic brain region ในส่วนของ anterior cingulate cortex

6.2พบมีความผิดปกติในส่วน ventromedial prefrontal และ insular cortex

แต่โดยมากมักพบเป็นลักษณะ minimal brain dysfunction ซึ่งไม่สามารถตรวจพบจาก Neuroimaging study

7.Neuropsychological test พบมี impaired frontal cortical function

8.Neuroendocrine

การ response ของ prolactin ต่อ challenge agent ผลคือมีทั้ง hyposensitivity และ hypersensitivity ของ serotonin receptor

Genetic theory

1. ร้อยละ 58 ของ pathological gambling มีประวัติครอบครัวว่า first degree relative มีลักษณะ exhibited symptom ของ พฤติกรรมการเล่นการพนันที่เป็นปัญหา

2. พบมีความแตกต่างในการ distribution ของ Dopamine D2 receptor gene (DRD2) allele ใน pathological gambling ที่มี comorbidity อื่นๆรวม กับที่ไม่มี comorbidity อื่นๆรวม อย่างมีนัยสำคัญ

Psychological aspect

1. psychoanalytic theory กล่าวว่า นักพนันจะมีลักษณะ narcissistic ซึ่งมีลักษณะ grandiose และ omnipotent fantasy ซึ่งทำให้เขาเกิดความรู้สึกว่าสามารถ ควบคุมเหตุการณ์ และ แม้กระทั่งคาดการณ์ผลลัพธ์ได้ด้วย

2. เป็นการแสดงออกใน unconscious conflict ในระดับ psychosexual maturation

3. เป็น acting out ของ impulse ซึ่งสัมพันธ์กับอารมณ์ที่จะแสดงออกของ sexual และ aggressive drive

4. Bergler (1943) กล่าวถึง จิตใต้สำนึกของนักพนันว่า ต้องการแพ้ สูญเสีย เนื่องจากมีความรู้สึกผิดในจิตใต้สำนึก เพราะนักพนันมี จิตใต้สำนึกที่มีลักษณะ aggression ต่อ มารดาตนเอง โดย จิตใต้สำนึกมีความรู้สึกว่ารมาดาเป็น คนคอยกีดกันผู้ป่วย ในขณะที่ผู้ป่วยยังเป็นเด็ก ไม่ให้พบความสุข ความพึงพอใจจาก genital manipulation

5. Fenichel และ Freud กล่าวถึง นักการพนันว่า มีปมอยู่ที่การ masturbation

6. Fenichel (1945) กล่าวว่าการเล่นการพนัน และการ masturbate เป็น play ชนิดเดียวกัน โดยเป็นการปลดปล่อย tension ผ่านทาง พฤติกรรมที่ซ้ำๆ

7. S. Freud กล่าวถึง compulsive gambler มีความปรารถนาในจิตใต้สำนึก ที่ต้องการการสูญเสีย และความพ่ายแพ้ ส่วนภาวะการเล่นการพนัน เป็นการปลดปล่อย ความรู้ผิดในจิตใจที่อยู่ในระดับจิตใต้สำนึกออกมา

8. เนื่องจากผู้ป่วยมีภาวะ depression การเล่นการพนัน เป็น ความต้องการใน unconscious ที่อยากแพ้ สูญเสีย และ เคยชินกับการที่รู้สึกถูกลงโทษ

9. การเล่นการพนัน เป็น พฤติกรรมด้านความซึมเศร้า และ ปกป้องผู้ป่วยจาก อารมณ์ที่ dysphoric และ depression พบมี incidence ของ major depressive disorder ถึง ร้อยละ 72 ของ Pathological gambling ในขณะหยุดเล่นการพนัน

10. การพนัน เป็นแหล่ง ของ self esteem หรือ self reinforcement ซึ่งมีผลกับ sense of identity ของผู้ป่วย โดยมีลักษณะเป็นแบบ intermittent model คือ บางครั้งชนะ บางครั้งแพ้

11. พบมีลักษณะคล้ายกันระหว่าง Bipolar และ Pathological gambling คือ การสลับกันของ mania และ depression กับ การมีพลังอารมณ์ที่อีกเหิมอย่างสูงขณะชนะพนัน และการสิ้นหวังอย่างมากขณะแพ้พนัน

12. อื่นๆ มีผู้มองว่า เป็นลักษณะ Addiction , Obsessive-compulsive spectrum disorder

Social and Environmental aspect

- 1.การพลัดพลาด การแยกทางกัน หรือการตายจากของบิดามารดาก่อนผู้ป่วยอายุ 15 ปี
- 2.บิดา มารดา หรือ ผู้ปกครอง ไม่มีdiscipline(การสร้างวินัย ในเด็ก)ที่ไม่เหมาะสม เช่น ไม่มีการสร้างวินัยเลย หรือมีแต่ไม่สม่ำเสมอ หรือ เป็นลักษณะรุนแรง ดุร้าย ควบคุมมากเกินไป
- 3.ในวัยเด็ก หรือ วัยรุ่น มีโอกาส สัมผัสกับ กิจกรรมการเล่นการพนัน
- 4.ครอบครัวมีลักษณะ เน้น ให้ความสำคัญอย่างมากในด้านวัตถุ และ การเงิน
- 5.ครอบครัวที่ขาดการเน้นเรื่อง การประหยัด อดออม การวางแผนเรื่องค่าใช้จ่าย และ การรู้จักตั้งเป้าหมายในเรื่องงบประมาณ
- 6.ร้อยละ 25 ของผู้ป่วย บิดามารดามีประวัติติดสุรา หรือ สารเสพติดอื่นๆ
- 7.ผู้ป่วยกลุ่มนี้ ร้อยละ 50 ได้รับการกระตุ้น จากการเห็นจาก โฆษณา ใน โทรทัศน์ วิทยุ ป้ายโฆษณาต่างๆ
- 8.เป็นบุคคลที่ประสบปัญหาชีวิตหนักๆ เช่น ปัญหาจากการแต่งงาน มีหนี้สินมากๆ ถูกเจ้าหน้าที่ตามทวงหนี้ อย่างหนัก ตกงาน ถูกแยกหรือถูกทิ้ง ให้โดดเดี่ยวจากเพื่อนหรือญาติ
- 9.เกิดจากการที่การพนัน กลายเป็นสิ่งถูกกฎหมาย ทำให้เกิดการพนันมากขึ้น

Comorbidity

- 1.ส่วนใหญ่ มักพบร่วมกับ affective disorder โดยร้อยละ 76 เป็น major depressive disorder ร้อยละ38 เป็น hypomanic และ ร้อยละ8 เป็นช่วง manic episode
- 2.รองลงมา คือ alcohol หรือ drug dependence อื่นๆ พบรวมถึงร้อยละ 36
- 3.ร้อยละ16-40 เป็น anxiety disorder และ
- 4.ร้อยละ 15 เป็น antisocial personality disorder

Reference

1. Booth GK:Pathological gambling.In Review of General psychiatry ,ed 2, Goldman HH,editor,p 382-384.Prentice-Hall International,London,1988
2. Grant JE,Kim SW.Demographic and Clinical Features of 132 Adult Pathological gambling .J Clin Psychiatry 2001 Dec 62;12 :957-962
3. Ibanez A,Blanco C ,et al.Psychiatric comorbidity in Pathological Gambler Seeking Teratment.Am J Psychiatry 2001;158:1733-1735
4. Kaplan HI,Sadock BJ:Impulse control and Adjustment disorder .In pocket Handbook of Clinical Psychiatry,ed 2,p170-173.Williams&Wilkins,Baltimore,1996
5. Kaplan HI,Sadock BJ:Pathological gambling.In Comprehensive Textbook of Psychiatry,ed 6,p1703-1705.Williams&Wilkins,Baltimore,1996
6. Kaplan HI,Sadock BJ,eds:Pathological gambling .IN Synopsis of Psychiatry,ed 8,p766-

767. Williams & Wilkins, 1997

7. Koren LM: Pathological gambling. In Obsessive-Compulsive and Related disorder in adults, ed 1, Cambridge university Press, Cambridge, 1999

8. Potenza MN, Ksten TR. Pathological gambling. JAMA 2001 July 11; 286(2): 141-144

9. Slutske WS, Eisen S, True WR, et al. Common Genetic Vulnerability For Pathological gambling and Alcohol dependence in Men. Arch Gen Psychiatry, 2000; 57: 666-673

10. Wise MG, Tierney JG: Pathological gambling. In Essentials of Clinical Psychiatry, ed 3, Hales RE, editor, p504-507. American Psychiatric Press, Inc, Washington DC, 1999

11. กองข้อมูลสลากกินแบ่งรัฐบาล: วงเงินการเล่นหวยใต้ดินและสลากกินแบ่งรัฐบาล. http://www.itv.co.th/about_itv

12. สำนักวิจัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: การเล่นพนันฟุตบอลในช่วงฟุตบอลโลก. http://www.itv.co.th/about_itv

13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปราโมทย์ สุคนิชย์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มาโนช หล่อตระกูล, เกณฑ์การวินิจฉัยโรคทางจิตเวช DSM-IV, กรุงเทพฯ พิมพ์ครั้งที่ 2 หน้า 211-212

14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์รณชัย คงสกนธ์, จิตเวชศาสตร์ รามาศิษย์, กรุงเทพฯ, พิมพ์ครั้งที่ 4 หน้า 229-230

15. แพทย์หญิง สาวิตรี อึ้งนางค์กรชัย, ตำราจิตเวชศาสตร์ สมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย, กรุงเทพฯ, 2536, พิมพ์ครั้งที่ 2 หน้า 494